

SCOLA ROMÂNĂ.

Revistă pedagogică

pentru interesele institutelor de învățământ la Români și pentru organele lor.

Edată și redigată de

VASILE PETRI.

Este în 8, 18 și 28 a fiecărei luni, în numere de câte o colă, și va costa pe anul întreg 4 fl., pe o jumătate 2 fl, pe un pătrar 1 fl v. a. Pentru România 5 fl. v. a.

Năsăud, 18 Februar v. 1891.

Plenumerațiunile și corespondențele sunt a se adresa la Redacțiunea „Școlii Române” în Năsăud (Naszód.) Pentru inserțiuni câte 5 cr. de șir și timbru.

Istoria biblică în scôla elementară.

(Continuare.)

Actul II. Imprimarea sau întărirea celor învățate.

În actul I scolarul a luat în spiritul său învățăturile, ce i-le-a dat învățătorul. Dar învățăturile nu sunt scop de sine, ci numai mijloc de a se fericii și a face și pre alții fericiți; cu alte cuvinte: scolarul nu învață numai ca să pôtă dice; că a învățat, ci ca să facă us de învățatură în folosul său și al deapropelui său. Învățătura nu trebuie să fie ca semênța în grănar, ca averea sgârcitului, ca talentul îngropat, ci ea trebuie să rodască, să producă, și să pôtă rodi, ea trebuie să prindă rădăcină în spiritul scolarului, să devie o proprietate spirituală a sa, ca astfel scolarul să pôtă dispune de ea în fiecare moment, după bunul său plac.

Ecă pentru ce după predarea învățăturilor urmază imprimarea sau întărirea lor în spirit.

Și cum se face acêsta?

Maî întâi însê o altă lămurire. Omul se compune din corp și spirit, este prin urmare capabil de acțiuni sau lucrări fizice și de acțiuni psihice sau sufletesci. La spirit deosebim érași trei puteri principale: inteligența, sentimentul și voia, fiecare cu acțiunile sale deosebite. Învățaturile din scôla elementară sunt și ele de două categorii: învățături, cari se reduc la a sci ceva, și învățături, cari se reduc la a putea ceva, sunt adecă științe și desterități. A vorbi, a cânta, a ceti, a scrie, a desemna, a calcula, tôte lucrurile de mână, tôte esercițiile gim-

nastice sunt desterități (sau obiecte formale), religiunea, geografia, istoria, istoria naturală și fizica sunt științe (sau obiecte reale). Științele sunt acțiuni intelectuale și fizice totodată. Și unele și altele sunt mici și nesigure la început, cresc însê, se întăresc și se perfecționéză în urmă. Actul înfăririi la deosebitele acțiuni are deosebite numiri: la științe se numesce imprimare sau memorisare, la desterități deprindere, la acțiuni de ale voii sau adecă la fapte morale dedare. La acțiuni de ale sentimentului ne lipsesce terminul propriu, negreșit pentru că aici lucrul nu este destul de clar; vechia psihologie nici că scia de sentimente, ci numai de inteligență și voie. Tôte lucrările acestea aũ o notă comună: repetiția, cu alte cuvinte: tôte se fac prin repetițiune. Căci:

a memorisa nu va să dică altceva decât a revoca de nou în consciință o idee formată deja;

a deprinde însemnă a maî îndeplini odată o acțiune fizică ori psihică; ér

a deda va să dică a reproduce adesea un act al voinței.

Mijlocul principal de a imprima în spiritul scolarilor istoriôrele predate, este cetirea lor în carte. Numai aici, în actul II, începe rolul cărților scolare; în actul I domnesc graiul viu al învățătorului. Învățătorul, care își începe predarea prin a ceti pensul din carte, acela nesocotesce actul I al instrucțiunei, acela ridică cartea la rang de învățator, ér pre sine se degradéză la un simplu espeditor pedagogic.

La cetirea istoriôrelor nu urmărim numai scopul indicat maî sus, adecă de a imprima maî

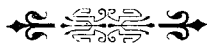

adânc în spiritul scolarilor istorioarele predate, ci trebuie să mai avem în vedere și deprinderea scolarilor în a ceti corect stilul biblic. Stilul biblic își are tonul său și expresiunea sa și se cere un deosebit simț sau tact, pentru a-l ceti cum se cade. Acest simț se dobândește numai prin deprindere îndelungată; dar numai așa vom ajunge a ne vedea bisericile scăpate de cantori, cari îți sfășie auzul și-ți conturbă pietatea cu cetirea lor.

Dar cum se face cu scolarii, cari nu știu ceti încă?

La aceia catechetul mai narază odată istorioara (îndată după prima narare, ori în ora următoare și cât se poate cu aceleași cuvinte) și apoi o supune unui chestionar amănunțit și unei analize reale potrivite. La chestionar învățătorul întreabă așa, ca scolarii să răspundă cu cuvintele din carte; ér analiza are drept scop de a introduce scolarii mai afund în copriusul etnic al istorioarei. (A se vedea exemplele din »Scóla Practică,« mai ales tomul II, pag. 231.)

(Va urma.)

Cunoscințe din istoria educațiunei și instruciunei.

(Continuare.)

§ 27. *Institutele de cultură în secolii primii ai creștinismului.*

Infiiințarea de scóle în înțelesul strîns al cuvîntului e de a se mulțami în prima linie călugărismului. Acesta își are originea în Egipt și datéază din secolul al patrulea. Intemeitorul a fost s. Antoniu, numit și marele. Din Egipt s'a lășit călugărismul în apus. Ómenii mari ca Chrysostom au recunoscut necesitatea de a se infiiința scóle și de aceea îndémná și sfătuesce, ca călugării să se ocupe cu instruirea junimeii. Un sinod din 443 dispune, ca fiecare preot să chieame prunci în casa sa și să-și tracteze ca un părinte învățându-i s. scriptură și doctrinele religiunei creștine. Asemenea au făcut și alte sínóde.

Rolul de căpetenie în aceste privințe a fost rezervat însă ordului călugăresc, numit benedictin, după numele întemeitorului său. Acesta s'a născut la a. 480 la Nursia în Italia († 543), a fost din o familie de frunte, și-a făcut studiile în Roma. Infiorându-se de corupțiunea, ce domnia atunci în Roma, a petrecut mai mult în singurătate. La a. 529 a infiiințat o mănăstire în Montecassino. Regulele, cari le-a prescriș dînsul, obligă pe călugării, ce voesc a intra în ordul

său, a se ocupa, afară de lucrurile religioase, cu lucrarea pămîntului, decopiarea de opuri, instruirea tinerimeii. În scurt timp s'au înmulțit mănăstirile acestui ord în mod foarte considerabil și cu dinsele cultura a început a lua un avânt îmbucurător. Pustietății s'au prefăcut în câmpii înfloritoare, prin ce mănăstirile benedictine deveniră institute de model pentru economie. Mulțime de asupriți, lipsiți și persecutați își aflară asil în mănăstiri, prin ce acestea deveniră institute filantropice. Prin decopiarea opurilor conservară și înmulțiră tesaurii literari. Intre zidurile lor se manuară tot felul de lucruri de mână.

Scopul mai deapropo a scólelor benedictine era, ce e drept, a pregăti din tinerii, cari veniau în ele, membrii bravi pentru ord. Inșă fiindcă dîșii au tractat studiile cu temei și energie, au produs fructe folositoare nu numai pentru biserică, ci și pentru știința ca atare. Sute de demnitari, mii de scriitori învățați, ba chiar și oficiali de stat au eșit din scólele lor. Inșă Benedictiniii nu au pregătit ómenii numai pentru oficii bisericesci, pentru cariera de erudiți, ci saș ocupat și cu învățămîntul elementar, a cărei problemă o resólvă astăzi scólele populare. Prunci numeroși veniau în scólele lor, unde împărțindu-se în clase, își câștigau o cultură generală. Acestora se propuneau numai cunoscințele mai necesare, se conduceau însă spre pietate și moralitate. Din acestea rezultă, că problema scólelor benedictine era întreg învățămîntul dela elemente până la științele sistematice. Scólele lor erau așadar: scóle elementare, medie și înalte. Acestea erau deschise pentru ori ce tîner fără deosebire, si toți elevii erau tractați după aceleași principii și cu aceeași disciplină, și în modul acesta ori cărui talent fără deschilinire îi era deschisă calea spre cultură și onóre.

Obiectele de învățămînt în scólele călugăresci, cum și în celelalte scóle din evul mediu, erau așa numitele șapte arte liberale (septem artes liberales), și adecă: Gramatica (latina), dialectica (logica), retorica, musica (cu deosebire cîntul), aritmetica, geometria, astronomia. Acestea se împărțiau în două grupe numite trivium și quadrivium. De trivium se ținea: gramatica, dialectica și retorica. Celelalte se ținea de quadrivium. Impărțirea acesta însă nu se observa în praxă cu totă rigórea. Dela trivium se numiau scólele inferioare scóle triviale. În aceste se învățau adeseori, cu abatere dela împărțirea de sus: religiunea, cetitul și scrisul (gramatica), computul (aritmetica) și cîntul (musica). Mai ales se făcea acesta, unde nu era quadrivium. De altmintrelea e constatat, că Benedictiniii propu-

neau și științele naturale, geografia, istoria și studiile clasice, fără a se ține orbesce de septenat, ca se-l botezăm așa.

Afară de școlile mănăstiresci mai erau încă școle catedrale și parohiale. Cele dintâii erau pre la reședințele episcopesci. Intru'n timp decădu-se; însă s'a aflat un bărbat însușit pentru promovarea culturii, care le ridică érá. Acela a fost episcopul din Metz *Chrodegang* (742—766). Dinsul obligă pre canonicii să locuască împreună, și le impuse regulele s. Benedict și îi însărcină cu educațiunea și instrucțiunea junimei. Canonicul, care avea supraveghierea și conducerea școlilor catedrale, se numia »*scolastic*.« Obiectul principal de învățământ în aceste era firesce teologia, se cultivau însă și alte științe. Școlile catedrale însă n'au ajuns la gradul de înflorire a școlilor Benedictinilor. Școlile parohiale erau cele conduse de preoții din respectivele parohii. Dacă acestia nu se ocupaui din îndemnul propriu cu instruirea pruncilor, erau provocați de către episcopii lor. Aici avem de a privi începutul școlilor sătesci. Scopul acestor școle era de a introduce pre prunci în elementele doctrinei creștine, a-i face capabili pentru de a pute participa la serviciul divin și preste tot a-i introduce în viața bisericească. Să se fi ocupat și cu alte obiecte de învățământ, cu cetitul și scrisul, abia se pôte presupune, deórece țeranul era asuprit și n'avea nici trebuința nici interes pentru atari cunoscințe, érá preoții dela țérá până la Carol cel mare anevóie vor fi trecut preste introducerea în creștinism.

In fine e de observat, că musica și în specie cântul și-a aflat un puternic protector în s. Gregoriu marele, pontificele Romei († 604), care a înființat în Roma școlile de cântăreți, prin ce a contribuit la cultivarea și moralisarea poporului.

Lecțiune practică din geometria poporală.

Linia rotundă sau cercul.

Periferia este de 3¹/₇ ori mai lungă decât diametrul.

I. Observări prealabile.

Pentru de a pute preda în mod intuitiv formarea cercului și a arăta, că periferia este de 3¹/₇ ori mai lungă decât diametrul, învățătorul trebuie să aibă la îndemână un fir de ață, circa de 35 cm de lung; de un capăt al firului să légă creta, ér celalalt capăt al firului îl va lega de un cuiu bătut în mijlocul tablei.

Fiind învățătorul provăduț cu acestea și avënd convingerea, că școlarii și-au însușit cât se pôte de bine cunoscințele geometrice din lecțiunile precedente, după o resumare scurtă a celor învățate, pôte începe lecțiunea în modul următor :

2. Intuițiunea.

Învățătorul légă în fața școlarilor un capăt al firului de ață de cuiul înfipt în mijlocul tablei, ér de calalalt capăt al firului légă creta, și apoi o mișcă încetișor în jurul cuiului, întinđénd bine firul de ață, și întrebă :

Învățătorul: Ce am legat de cuiu?

Școlarul: D-Ta ai legat de cuiu un fir de ață. (Școlarii trebuie ținui să respundă totdeauna în propozițiuni; aici însă numai vom indigeta respunsurile, pentru de a economisa cu spațiul.)

Inv. Câte capete are firul de ață?

Sc. Dóuë.

Inv. Ce am făcut cu capétul acesta? (învățătorul arată care capăt.)

Sc. L'ai legat de cuiu.

Inv. Dar ce am legat de capétul celalalt al firului?

Sc. Creta.

Inv. Ce am făcut cu ea, după ce am legatu-o de fir?

Sc. Ai mișcatu-o.

Inv. Mișcat'am creta tot într'o direcțiune ori schimbat'am direcțiunea necontentit? (Cerénd trebuința, învățătorul va presenta mai multe esemple, va mișca creta și numai într'o singură direcțiune etc.)

Sc. Ai schimbat direcțiunea necontentit.

Inv. Imprejurul cui am mișcat creta legată de fir?

Sc. Imprejurul cuiului.

Inv. Ce a rămas pe tablă, când am mișcat creta schimbând necontentit direcțiunea?

Sc. O linie curbată.

Inv. Ce formă are linia acésta?

Sc. Rotundă.

3. Abstracțiunea.

(Învățătorul trage dealungul firului o linie și întrebă:)

Inv. Ce am tras în locul firului?

Sc. O linie.

Inv. Câte capete are firul de ață?

Sc. Dóuë.

Inv. Dar câte capete are linia?

Sc. Ér dóuë.

Inv. Cum am numit vârful cretei?

Sc. Punct.

Inv. Acest punct dară ne arată un capăt al liniei.

Dar cum am numit vârful cuiului?

Sc. Érá punct.

Inv. Punctul acesta ne arată al doile capăt al liniei. Mişcatu-s'aú améndoué punctele?

Sc. Numai unul.

Inv. In jurul cui s'a mişcat punctul acesta?

Sc. In jurul cuiului.

Inv. Mişcatu-s'a punctul tot într'o direcţiune, orí şi-a schimbat direcţiunea neconţenit?

Sc. Şi-a schimbat direcţiunea neconţenit.

Inv. Aşadară ce se nasce, când un punct se mişcă în jurul altuí punct, schimbându-şi direcţiunea neconţenit?

Sc. O linie curbată.

Inv. Ce formă are acésta linie curbată?

Sc. Rotundă.

4. Inducţiunea.

Pentru ca să se întregescă mai bine cele ce dóră nu s'aú observat din destul la prima intuiţiune, învăţătorul va face bine, dacă va repeti desemnul acesta şi cu alte instrumente, d. e. cu compasul (circinul, Zirkel), carele trebuie să fie pregătit pentru de a puté desemna cu el cercul, şi apoi pune următoarele întrebări:

Premisa 1-a: Ce fel de linie se nasce, când se mişcă vârful creţei în jurul unui punct, schimbându-şi direcţiunea neconţenit?

Premisa 2-a: Când se mişcă vârful creţei, dicem că se mişcă un punct.

Concluziunea: Aşadară: ce fel de linie se nasce, când un punct se mişcă în jurul altuí punct, schimbându-şi direcţiunea neconţenit?

Teorema: Când un punct se mişcă în jurul altuí punct, schimbându-şi direcţiunea neconţenit, se nasce o linie curbată, care e rotundă şi se numesce **cerc**.

Inv. Ce fel de linie este acésta?

Sc. Curbată.

Inv. Cum e acésta linie curbată?

Sc. Rotundă.

Inv. Cum se mai numesce şi altcum linia rotundă?

Sc. Cerc.

Inv. Cum se nasce linia rotundă sau cercul?

Sc. (spune modul nascerii ei).

Inv. Arată-mí linia rotundă!

Sc. (arată).

Inv. Ţineţi minte! Linia rotundă, care închide cercul, se numesce **periferie** (acésta noţiune se însamnă pe tablă; tot așa se vor însemna pe tablă şi celelalte noţiuni următoare, cari încă nu

sunt cunoscute scolarilor). Cum se numesce linia rotundă, care închide cercul?

Sc. Periferie.

Inv. Ce numim dară periferie?

Sc. Linia rotundă, care etc.

Inv. Arată-mí în cerc şi punctul, în jurul căruia s'a mişcat celalalt punct!

Sc. (arată).

Inv. Vedeţi, punctul, în jurul căruia s'a mişcat celalalt punct, se numesce **centru**. Cum se numesce punctul, în jurul căruia s'a mişcat celalalt punct?

Sc. Centru.

Inv. Ce se numesce centru?

Sc. Punctul, în jurul etc.

Inv. Priviţi aici! (Învăţătorul arată scolarilor linia, ce a trasu'o dela periferie până la centru pe lângă firul de aţă.) De unde şi până unde am tras eú linia acésta?

Sc. Dela periferie până la centru.

Inv. Ţineţi minte! Linia dréptă, trasă dela periferie până la centru, se numesce **rađă**. Cum se numesce linia dréptă, trasă dela periferie până la centru?

Sc. Rađă.

Inv. Ce numim noi rađă?

Sc. Rađă numim linia dréptă, trasă dela etc.

Inv. (trage o linie dréptă din un punct al periferiei prin centru până la un alt punct al periferiei şi întreabă:) De unde am început a trage linia acésta?

Sc. Din un punct al periferiei.

Inv. Prin ce punct am trasu-o?

Sc. Prin centru.

Inv. Până unde am trasu-o?

Sc. Éráşi până la un punct al periferiei.

Inv. Vedeţi! Linia dréptă, trasă din un punct al periferiei, prin centru până la un alt punct al periferiei, se numesce **diametru**. Cum se numesce linia dréptă, trasă din un punct al periferiei, prin centru până éráşi la un alt punct al periferiei?

Sc. Diametru.

Inv. Ce se numesce diametru?

Sc. O linie dréptă, trasă etc.

Inv. Din câte rađe e compus diametrul?

Sc. Din două rađe.

Inv. Ce e mai lung: periferia orí diametrul?

Sc. Periferia e mai lungă decât diametrul?

Inv. Acum să vedem, de câte orí periferia e mai lungă decât diametrul (învăţătorul ia un fir de aţă, care la desemnul present trebuie să fie de 70 cm. de lung, dacă rađa a fost de 35 cm., îl măsură pe metrul scólei şi măsură apoi şi periferia. Mai ántâiu îl măsură de 3 orí,

apoi îl împarte în 7 părți, fiecare parte de câte 10 cm.; măsura apoi și $\frac{1}{7}$ parte și întreabă:)

Premisa 1-a: De câte ori am măsurat noi diametrul pe periferie?

Premisa 2-a: Ce am găsit, când măsurăm diametrul de $3\frac{1}{7}$ ori pe periferie?

Concluziunea: Așadară de câte ori e mai lungă periferia decât diametrul?

Teorema: Periferia este de $3\frac{1}{7}$ ori mai lungă decât diametrul. (scolarii sunt ținuți a măsura funduri de ole, cofe, berbințe, spre a se convinge, că pretotindenea periferia este de $3\frac{1}{7}$ ori mai lungă decât diametrul).

Notă. În chipul acesta se desvóltă și celelalte elemente geometrice, referitoare la cerc, ca d. e. **arcu**, **córdă**, **tangenta**, **secanta**, **segmentul**, **sectorul** etc. La »arc« vorbesce și de arma de același nume, arătându-o în natură ori desenându-o pe tablă. Vrënd a arăta scolarilor, că diametrul împarte cercul în două părți egale, numite semicercuri, un element, ce obvine mai adesea în vieța practică, face din hârtie un cerc, pune un scolar să tragă diametrul și apoi să-l taie cu fórfecele dealungul diametrului, împărțindu-l astfel în două părți; după aceea asemănă amândouă părțile și prin întrebări potrivite scóte următoarea:

Teoremă: Diametrul împarte cercul în două părți egale, cari se numesc **semicercuri**.

5. Aplicare.

Se înțelege de sine, că învățătorul va repeti întrebările principale referitoare la abstracțiunea și definițiunile acestei lecțiuni până atunci, până când scolarii și-le vor fi însușit cât se póte mai bine, și numai după acésta va trece la aplicare.

»Mișcați degetul pe marginea de sus a cuptorului (dacă este rotund)! Ce fel de linie forméză marginea cuptorului (sau sobei, cum ȓic pe airea)?«

»Mișcați degetul pe marginea de jos a cǎlámáru

»Mésurați cu compasul (sau cu metrul), cât de lung este diametrul cuptorului!

(Aici se fie la îndemână un metru împărțit în centi-metri, ca scolarul să póta măsura îndată, cât de lung e diametrul cuptorului.)

»Căutați cât de lungă este periferia fundului de sus al cuptorului!«

»Desemnați și voi mai multe cercuri cu compasul vostru!« (dacă scolarii aũ compas, ér dacă n'aũ:)

»Desemnați mai multe cercuri cu ajutorul cǎlámárelor vóstre! (se pune cǎlámáru

și se trage cu creonul pe lângă fundul de jos al cǎlámáru

»Însemnați la un cerc periferia, la altul centrul, rađa, diametrul etc!«

»Mésurați diametrul și calculați, cât va fi periferia fundului dela cǎlámár!«

»Căutați, și acasă lucruri rotunde, măsurati diametrul lor și socotiți apoi periferia și rađa lor! În óra viitoare aveți să-mi răspundeți la tóte acestea.«

Ca teme de deslegat:

1. Cât de lung are să fie cercul dela róta fântânei, dacă diametrul este: a) de 84 cm. de lung? b) de 105 cm.?

2. Cât de mare va fi cercul dela fundul șofeului, dacă diametrul este: a) de 4 dm. și 9 cm? b) de 5 dm. și 6 cm. de lung?

3. Calculați diametrul a) la o clae de fên, periferia căreia este de 28 m.? b) la un pom din grădină cu o periferie de 1 m. 15 dm.!«

4. Rađa unei róte e de 75 cm.; făcënd acésta róta 150 de rotațiuni: câtă cale a parcurs ea?

Alte teme de natura acestora.

George Drăgoescu,
învătător dirig. în Oravița.

Scóla și familia.

Dedicatie: Magnificenței Sale Dr. Augustin Lauran, Canonic-Abate gr. cat. român și Director preparandial în Oradea-mare.

Motto: »Principiis obsta. Sero medicina paratur, cum mala per longas invaluere moras.« Ovidiu.
»Malis aliorum inspectis, melior evasi.« I. Stabaei.

Scóla are sublima misiune de a pregăti generațiunea ténără pentru vieța. »Non scholae, sed vitae discimus.« Pentru ca să póta corespunde cu scumpătate sublimei și măreței sale chemări, trebuie să fie ajutată în ajungerea scopului de familie, biserică, comună, și stat.

Idea crescerei pedagogico-didactice dela »Herbart«, de a căruí nume sunt legate tóte mișcările pedagogice din epoca nóstră, i-a dimensiuni din ȓi ce merge tot mai frumoșe și îmbucurătoare, așa încât ađi în secolul luminei sau cel mare, după cum se exprimă un pedagog, nu e lucru de totului rar, a auđi și vedé, cum unii părinți — de și fórte puținí la număr, — cari sunt pătrunși de fericirea, prin urmare și de adevérata creșcere a surculilor lor, se intereséză de purtarea morală și de progresul acelora nu

numai acasă, ci chiar și în scôlă. Astfel de părinți î-și cer mereu informațiuni dela învățătorul copiilor lor în ce privesce progresul, resp. regresul în scôlă. Prin acesta ei dovedesc nu numai, că le zace la inimă crescerea și fericirea copiilor lor; ci și că din tótă inima tind mână de ajutor învățătorului în împlinirea chemării sale atât de grele și împreunate cu atâta responsabilitate. Și ore pentru ce unii părinți o fac acesta?! Pentru că vęd și sunt deplin convinși, că scôla numai prin conlucrare comună cu familia pôte sę-și ajungă scopul dorit. Scôla și familia aș unul și acela-și scop, pre care numai lucrând în conțelegere îl vor puté ajunge.

Scôla și familia sunt doi factori paraleli a-și crescerei, încât unul fără de altul nice că s'ar puté închipui; unul fără de ajutorul celuilalt nice când nu și-ar puté împlini datorința, prin urmare sunt nedespărțibile. Scôla nu e altceva, decât o familie mai mărișoră, ér familia o scôlă mai micuță.

Familia influințeză asupra simțurilor și a dispozițiunei inimei. Viețuirea în familie e relațiune personală, care se baséză pre simțimente, iubire și încredere. Pre copil îl iubesc în familie, pentru că e copilul familiei. In familie domnesce iubire personală și supunerea. Cu un cuvënt: familia e solul, felina naturală a copilului, și disciplina saș mai bine formarea caracterului copiilor acolo î-și are rădęcina.

Scôla influințeză asupra desvoltării facultăților spirituale. In scôlă, ca și mai târđiu în lume numai atâta prețuesce copilul, cât merită. In scôlă, iubirea personală pôte fi numai un martor secundar; aici domnesce: regula și datorința, și pentru voia ordinei esterne, elevului nu e permis a face aceea, ce de almintrea unui individ i-ar fi permis sę facă.

Nu esistă decı familie, din jurul căreia copilul sę nu învețe ceva, dar nice scôlă, care prin diverse obiecte de învățământ sę nu influințeze asupra simțurilor și spiritului. Din cele precedente resultă, — se pôte vedé destul de clar, — că scôla fără de familie nici odată nu s'a putut, nu-și pôte și nice își va puté face datorința, și vice versa: nice familia fără de scôlă.

Prima impresiune, ce o simțesce copilul în nobilul și fragedul seș suflet, o esercéză familia. In familie copilul î-și câștigă multe cunoscınțe, însę cunoscınțele și influința esercitată de familie asupra lui numai prin scôlă se pôte face durabilă și pentru vieță. Caracterul firm și cunoscınța de sine, cari stimuleză (imboldesc) pre om la fapte nobile, nu familia, ci scôla le implantéză și sędesce în sufletul plăpând al copilului. Scôla,

societatea cea fragedă a generațiunei tinere, în care se oglindéză în mic întreaga societate omenescă, în acesta mică societate și copiii însi influințeză unii asupra altora în mod imprumutat, favorabil din punct de vedere pedagogico-didactic. Aici cresce ambițiunea copilului în împlinirea datorințelor sale cătră scôlă, familie, biserică, comună și patrie. Copilul se pune în cumpănă cu alți copii, se apucă la emulațiune nobilă și așa î-și cunósce valórea sa proprie. »Nosce te ipsum.« Cunósce esemplele și faptele mărețe și nobile ale ómenilor însemnați, pre cari se nezuesce a-le imita din tóte puterile sale. Aici se dá ocasiune elevului a cunósce erorile și defectele altora și a se feri de ele. Vine apoi în coatingere cu mai mulți coetani, la ajutorul căroră va fi avisat în tótă vieța sa. Unicul loc, unde copilul se dedă, se învață a iubi societatea, e însa-și societatea numită »scôlă.«

Familia și scôla trebuie se lucre împreună la crescerea pedagogico-didactică a copiilor. Scopul principal al educațiunei este formarea caracterelor energice, firme și morale. Educațiunea î-și pôte ajunge scopul numai prin ajutorul instructiunei.

Vom reveni.

Beius, 1891.

Petru P. Hertie.

Date statistice dela conscripțiunea din urmă.

Comitatul Bistrița-Năsăud.

Nr. curent	CERCUL	Casele	Locuitori			Observări
			Bărbați	Femei	Suma	
1	Beșeneului	5156	11560	11534	23094	
2	Iadului	6186	13759	13698	27457	
3	Năsăudului	4899	11902	11192	23094	
4	Rocnei	5193	11076	10870	21946	
5	Orașul Bistrița	1302	—	—	9083	civili
					1612	ostași
Suma		22736	48297	47294	106286	

Am fi publicat bucuroși și datele relative la orașelul nostru Năsăud; căci sciți vorba dascălescă: »Dela aprópe la departe!« Le-am cerut dela dl Macedon Grigorița, ni-a respuns însę: »N'avem nimica, ci veți afla din sumar la protojude.« Mai înainte ceruse alt domn lista alegătorilor; și acestuia i-s'a respuns: »N'avem nimica, ci cere dela vicespanul din Bistrița!« Sermană administrație!

Circulare pentru „Scóla Română.”

I.

No. 253—1891.

Jubiților în Christos Frați și Fii! Pentru cuvenita cunoștință și acomodățione Vi-se notifică următoarele:

Cu finea anului trecut încetând »Fóia bisericescă și scolastică« apărută în Blaș, învățătorii diecesani nu mai au la mână neci un organ, care se le servescă de îndreptar în împlinirea oficiului lor, de atât de mare însemnătate. Dorind a suplini această lipsă, recomandăm cu totă căldura »Scóla Română« edată și redigeată de Vasile Petri în Năsăud. Apare de trei ori pre lună în numerî de câte o cólă. Prețul de prenumerațione este pe anul întreg 4 fl. Considerând, că în genere dotaționea învățătorilor diecesani este foarte modestă ca să facem posibilă cetirea aceluî periodic tuturor învățătorilor nostri, cu aceste concedem, că în acele parochii, unde se fac eieptări de spese culturale să-se suscépă prețul de abonament în acele; érá unde nu se preliminară spese culturale, să-se póta procura din fondul scolar; érá unde neci acesta nu există, se va poté procura din cassa besericeî, de sine înțelegându-se, că numerii separați vor fi a-se păstra cu grigiă și vor forma proprietatea scólei, suscepându-se în inventar; érá Frații protopopi cu ocasiunea visitării districtului vor avé să-se convingă despre conservarea fóiei numite, ca proprietatea scólei.

Oradea-Mare, 12. Februar 1891.

Michailü Pavelü m. p.,
Episcopul gr. cat. de Oradea-Mare.

II.

Reverendissimul Domn Tit Bud, Vicarul Maramureșului a emis următorul Circular:

Sistându-se fóia Bisericescă-Scolastică din Blaș, au apărut în locul ei alte două foi de mare preț și demne de prenumerat, anume: în locul fóiei bisericescî a apărut la Blaș »Unirea«, fóie bisericescă-politică, cu prețul de prenumerațione moderat de 6 fl. pe an, și cu concesione dela Preaven. Guvern diecesan de a se poté prenumera și din banii bisericescî; drept aceea trag atenționea M. O. D.-Tale la acésta fóie bisericescă, de care am avut și avem lipsă mare cu toții, și te rog să nu întârzi a-o prenumera cu atât mai inadins, că este recomandată și din partea Preaven. Guvern diecesan, și ar fi rușine pentru clerul gr. cat. român să nu părtinescă unica și cea dintâiu fóie bisericescă-politică românescă.

Mai încolo a apărut de nou în Năsăud sub redacționea eruditului D. pedagog Vasiliu Petri,

»Scóla Română,« fóie pedagogică, care va eși de trei ori pe lună pre lângă prețul foarte moderat de 4 floreni anual.

Nu trebuie să-ți documentez lipsa cea mare a unei foi pedagogice, mai ales ađi, când așa dîcînd tóte comitatele au câte o fóia scolastică, ér noi 3 milioane de Români numai »Scóla Română.« Ar fi cea mai mare rușine pentru noi, dacá nu am poté susține a ceea unică fóie pedagogică.

Drept aceea te rog, cumcă la tot casul să o prenumerezi pentru scóla de acolo, putându-se folosi spre acest scop banii de mulcte scolare, interesele fondului scolar ori bisericescî; fóia să póte prenumera și pre un pătrar de an cu 1 fl.

În speranță, cumcă aceste foi nu vor lipsi din parochia M. O. D.-Tale, mă recomand iubirei frățescî și rămân

Sat-Șugatag la 15 Januar 1891.

Al M. O. D.-Tale

reveritor confrate:

Tit Bud m. p.

adm. of. Vicarial din Maramureș.

Scrieți toți!

I.

Scrieți toți cu mic cu mare,
Toți câți Români vè numiți;
Scrieți toți, fiesce-care,
Scrieți așa precum sciiți!

2.

Scrieți prosă, poesie,
Scrieți tot ce-aflați de bun,
Pentru-a vóstră seminție
De un interes comun.

3.

Scrieți toți fără 'nctare,
Până e ceriul senin,
Pân' ce nime témă n'are
De vre un dușman strein.

4.

Scrieți toți: lumea să scie,
Că și noi încă trăim,
Și ca frați, în armonie
A trăi în veci dorim.

5.

Scrieți ađi și mîne érá,
Scrieți tineri și bêtrâni,
Că sunteți o gintă rară
Toți câți vè numiți Români.

6.

Haï să scriem, frățioare,
Că e păcat se ședem;
Mai avem pe ceriü un sóre, —
Să scriem până vedem.

7.
 Limba noastră, frațiore,
 Ce ni-a dat'o Dumneđeū,
 Cea mai dulce-ī pe sub sōre, —
 Hai s'o vorbim tot mereū!

8.
 Pân' ce limba ne trăesce,
 Nu vē temeți, toți trăim;
 Pân' atunci poporul cresce,
 Pân' atunciā nu perim. —

9.
 Vin' sē scriem românesce,
 Dar' se nu ne streinim;
 Cu latino-frânțuzesce
 Dēu! departe nu sosim.

10.
 Scrieți, Români, mic cu mare;
 Dar scriind, sē nu uitați,
 Cumcā noi fiesce care
 Laolaltă suntem frați.

Joan Rațiu.

Nr. 292.

Concurs literar.

În scopul de a se executa concludul adunării generale a Asociațiunei transilvane din anul acesta, ca din suma de 1000 fl. votată pro 1890 și din suma de alți 1000 fl., votată pro 1891. sē se premieze și tipărescā scrieri și broșuri, întocmite anume pentru popor, din agricultură, igienă, etc., avēnd acelea a forma »Biblioteca populară a Asociațiunii transilvane,« comitetul Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, în ședința sa dela 28 Noemvrie a. c. a hotărît sē scrie deocamdată, ca de început, concurs la trei premii pentru următoarele lucrări:

1. *Un premiu de 100 fl. v. a.*, pentru cea mai bună lucrare asupra următorului subiect:

„Economia noastră după comasare.“

Lucrarea va trebui sē cuprindă povețe practice despre metodel: cum ar trebui întocmită economia noastră după comasare, ca sē nu suferă poporul, și sē fie anume întocmită pentru popor. Manuscrisul trebuie sē cuprindă materie pentru cel puțin 4 cōle de tipar în 8° garmond.

2. *Un premiu de 100 fl. v. a.*, pentru cea mai bună lucrare asupra următoarei teme:

„Higienu copilului dela nascere până la anul al 7-lea al etății.“

Lucrarea va tracta despre tot ce privesce nutrearea, îmbrăcăminte, curățenia, locuința, ocupațiunea, mișcarea și jocul copilului; ea va trebui sē conțină apoi profilaxa morburilor de copii și sē fie anume întocmită pentru popor. Manuscrisul trebuie sē cuprindă materie pentru cel puțin 4 cōle de tipar 8° garmond.

3. *Un premiu*, a căruī mărime se va hotărî după numărul cōlelor de tipar, computându-se cōla de tipar în 8° garmond cu 12 fl. v. a. pentru cea mai bună culegere de poesii, basme (povestii) și datini populare alese, și până acum nepublicate.

4. Afară de aceste premii a hotărît comitetul Asociațiunii transilvane sē destineze suma de fl. 400—500 v. a. pentru a se premia din ea cele mai bune studii științifice asupra unor teme alese liber de autori din

ramul istoric, saū epigrafic, saū filologic, cu deosebire în ceea-ce privesce trecutul și prezentul poporului român și al pământului pe care locuim, saū apoi din ramul științelor naturale, care se vor publica saū s'au publicat dela adunarea generală din Făgăraș (1889) încōcea prin mijlocirea organului Asociațiunii »Transilvania.«

Mărimea premiilor pentru studiile aceste științifice se va fixa în vederea valōrei lor științifice.

Terminul presentării la concurs a manuscriselor relative la premiile de sub Nr. 1, 2, 3, 4 va fi 30 Iunie 1891. st. n. Până la acest termin concurenții la unul din premiile escrise vor binevoi a trimite manuscrisele lor la presidiul Asociațiunii transilvane în Sibiiū, strada Moriū Nr. 8. Manuscrisele întrate mai târziu nu se vor lua în considerațiune.

Manuscrisele se vor presenta anonime, și scrise de mână străină, purtând o devisă, care va fi reprodusă întru un plic sigilat, conținēnd numele concurentului.

Aceia dintre concurenți, cari reflecteză la unul din premiile de sub Nr. 4, pe basa lucrărilor tipărite deja în organul Asociațiunii, vor binevoi a notifica aici lucrarea respectivă, fie direct, fie pe calea redacțiunii, premiile aceste se vor decerne și înainte de terminul fixat mai sus.

Asociațiunea transilvană își rezervă dreptul de proprietate asupra lucrărilor premiate, precum și dreptul de a tipări, fie în organul seū, fie separat de acela, lucrările ce vor fi premiate, îndatorindu-se a pune la dispozițiunea autorului gratuit 100 de esemplare tipărite.

Din fiecare grupă se va conferi premiul lucrării celei aflate mai bune, ēr celelalte lucrări, cari se vor găsi vrednice de publicare, vor obținea o mențiune onorabilă și se vor publica pe rând în organul Asociațiunei.

Manuscrisele nepremiate și nementionate se vor remite autorilor, fără a se publica numele lor.

Censurarea lucrărilor întrate la concurs comitetul Asociațiunii transilvane o va efeptui în sensul concludului adunării generale a Asociațiunei din anul acesta (ședința II. Nr. 19. lit. h. 5)

Din ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, ținută în Sibiiū la 29 Decemvrie 1890.

G. Barițiu, m. p.
 președinte.

Dr. Ioan Crișian, m. p.
 secretar II.

† ELIA MACELLARIU, consiliar reg. gubernial în pens., președinte al Institutului de credit și de economii „Albina“, membru fondator al „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, precum și membru ordinar al comitetului „Asociațiunei“ dela înființarea ei până în present, deputat congressional și sinodal, asesor consistorial, fost deputat dietal, președinte al comitetului parochial al bisericei gr. or. din suburbiul Josefina în Sibiiū, membru al comisiei comitatense și al consiliului cetățenesc etc. etc. etc., în al 71-lea an al etății sale, în urma unui morb repentin, astăzi la 9 ore dimineța fiind împărțit cu Sfintele Taine, s'a dat nobilul suflet în mânil Creatorului.

Rămășițele pămēntesci ale scmpului și neuitatului decedat se vor transporta Duminecă în 10-22 Februar a. c. la 2 ore după amēdī din locuința sa, strada Schewis Nr. 19, în cimitirul gr. or. din suburbiul Josefina spre repaus etern.

Cuprinsi de adâncă durere aducem această tristă scire la cunoștința tuturor consăngenilor, amicilor și cunoscuților decedatului în Domnul.

Sibiiū, 8-20 Februar, 1891.

Membrii familiei.